

شهید مطهری در تعارض بین علم و دین بر تأویل علم تأکید دارد/ آزادی عقیده و آزادی فکر از دید استاد مطهری

یک استاد فلسفه دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) گفت: شهید مطهری معتقد بود که هیچ تعارضی بین ایمان و علم نیست و می گوید کسانی که علم را رها کردند دچار جمود و عقب ماندگی شدند...

یک استاد فلسفه دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) گفت: شهید مطهری معتقد بود که هیچ تعارضی بین ایمان و علم نیست و می گوید کسانی که علم را رها کردند دچار جمود و عقب ماندگی شدند و آنهایی که به سراغ علم رفته و دین را رها کردند، نتایج این رویکردشان را در دستاوردهای انحرافی علم می بینیم.

به گزارش خبرنگار مهر، دومین همایش فلسفه دین معاصر دوشنبه 23 دی ماه با حضور تعدادی از اساتید داخلی و خارجی به مدت دو روز کار خود را در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی آغاز کرد.

دکتر عبدالرزاق حسامی فر، استاد فلسفه دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) در نشست علم و دین این همایش پیرامون «نسبت میان علم و دین در اندیشه استاد مطهری» سخنرانی کرد و گفت: علم و دین هر دو گزاره هایی در باب طبیعت دارند و دانشمندان علوم طبیعی ادعا می کنند که کشف شناخت قوانین طبیعت بر عهده علم است، در حالیکه عالمان دین از حقانیت بلامنازع گزاره های دینی درباره طبیعت دفاع می کنند. این امر موجب طرح مساله نزاع علم و دین شده که هم در میان دانشمندان و هم در میان عالمان دین بازتاب داشته است.

وی افزود: استاد شهید مطهری به عنوان یک روشنفکر مسلمان در راستای ارائه تفسیری از اسلام که هماهنگ با پیشرفت های بشری دارد، کوشیده اند عدم تضاد میان این دو را نشان دهد. او گاهی از نیاز انسان به این دو و عدم تعارض میان آنها سخن می گوید و گاهی می کوشد با بحث تفصیلی عدم تعارض را نشان دهد، چنانچه در مورد نظریه «تبدل انواع» این کار را می کند و گاهی نسبت قوانین علمی و جاودانگی آموزه های دینی را مبنایی برای دفاع از دین و تأویل علم قرار می دهد و از عدم تاثیر قوانین علمی بر فتاوی فقهی سخن می گوید. چنانکه در مورد حرمت گوشت خوک یافته های علمی را موثر در تغییر حکم نمی داند.

دکتر حسامی فر تأکید کرد: مساله علم و دین، مساله برخورد و تلاقی یافته های بشر است با آنچه دین آورده است و مرحوم مطهری به عنوان یک متفکر سعی می کند خوانش جدیدی از دین ارائه کند که با زمانه هماهنگ باشد. شهید مطهری می گوید در نسبت میان اسلام و زمانه، امروزه به متفکرانی نیاز داریم که هم اسلام و هم مقتضیات زمان را به خوبی بشناسند و هم بتوانند میان این دو تطبیق داده و تفسیری به روز ارائه دهند که البته خود شهید مطهری از جمله این افراد بودند.

وی تأکید کرد: مثلاً اگر تلاش شهید مطهری را از آغاز تا پایان در حوزه فلسفه مرور کنیم با تحول شناخت ایشان نسبت به فلسفه غرب روبرو خواهیم شد و یا در زمینه اخلاق می کوشد تفسیری از اخلاق اسلامی ارائه کند که متناسب با شرایط روز باشد و بر این مساله تأکید دارد که اخلاق انسانی مقدم بر اخلاق اسلامی است، البته این برداشت من از آثار ایشان از جمله کتاب عدل الهی است. خوانشی که مطهری از اخلاق ارائه می کند، اخلاق انسانی را مسبوق به اخلاق اسلامی می داند و در واقع او اخلاق اسلامی را فارغ از اخلاق انسانی نمی داند.

استاد دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) درباره دیدگاه مطهری نسبت به آزادی عقیده گفت: مطهری می گوید ما آزادی فکر داریم، اما در آزادی عقیده محدودیت داریم مثلاً گروهی تفکری دارند و این تفکر انحرافی است و اگر بخواهند آن را در جامعه ترویج کنند، مورد پذیرش بشر نیست. او می گوید ما این معنا از آزادی عقیده را در اسلام نداریم و در اسلام آزادی فکر وجود دارد.

وی افزود: در حوزه سیاست نیز شهید مطهری تحلیلی در نسبت جمهوری و اسلامی ارائه می کند و جالب است او در ابتدای انقلاب اسلامی در مقابل این پرسش خبرنگار که از او پرسید چرا مردم را در برابر این سوال قرار می دهید که جمهوری اسلامی آری یا نه؟ مگر مردم مختار نیستند؟ شهید مطهری در جواب می گوید بله مردم تعیین می کنند، اما چون می دانیم اکثریت قریب به اتفاق مردم ایران مسلمان هستند، این پرسش را قرار دادیم و در ادامه خبرنگار سوال می کند که اگر جامعه ایران مارکسیست بود آیا آنان را در برابر این سوال قرار می دادید که جمهوری مارکسیست آری یا نه؟ و شهید مطهری پاسخ می دهد که بله. در واقع این سخن مطهری تفسیر و خوانشی از اسلام ارائه می کند که حق حاکمیت مردم را در ذیل آن تعریف می کند.

دکتر حسامی فر توضیح داد: مساله علم و دین در آثار شهید مطهری به دو صورت ارائه شده است یکی اینکه انسان هم به ایمان و هم به علم نیاز دارد و در صورت دوم تعارض علم و دین را مطرح می کند. شهید مطهری در صورت اول تلاش می کند که نشان دهد انسان هم به ایمان و هم به علم نیاز دارد و تأکید می کند هیچ تعارضی بین ایمان و علم نیست و می گوید کسانی که علم را رها کردند دچار جمود و عقب ماندگی شدند و آنهایی که به سراغ علم رفته و دین را رها کردند، نتایج این رویکردشان را در دستاوردهای انحرافی علم می بینیم.

وی تصریح کرد: استاد مطهری تعارض علم و دین را تفسیر غلط مسیحیت از عناصر غیردینی می داند و می گوید چون علم متغیر و متحول است و قوانین علمی اثبات قطعی ندارند پس باید همواره ما علم را تأویل کنیم و نه دین را، اگر یک حکم، دینی

است باید آن را قبول کنیم و علم را تخطئه کنیم.